

Zeespiegel

Tabitha Lasley

Zeespiegel

Vertaald door Inge Pieters

2021

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2021 Tabitha Lasley
Copyright Nederlandse vertaling © 2021 Inge Pieters
Oorspronkelijke titel *Sea State*
Oorspronkelijke uitgever 4th Estate, Londen
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Vormgeving binnenwerk Perfect Service, Reeuwijk
Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 2461 2

NUR 320

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.
Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Voor mam, met liefde en dankbaarheid

Elke journalist die niet te stom of zelfgenoegzaam is om te merken wat er in de wereld gebeurt, weet dat wat hij doet moreel onverdedigbaar is.

JANET MALCOLM, *The Journalist and the Murderer*

Zucht niet meer, dames, zucht niet meer,
Mannen waren altijd al misleiders
Eén voet in de zee en één op de kust
En nooit één ding getrouw.

WILLIAM SHAKESPEARE, *Veel gedoe om niets*

Dit boek is gebaseerd op een reeks interviews die ik in een halfjaar tijd heb afgenomen. Namen, werkplekken en kenmerkende eigenschappen zijn veranderd om de privacy van de geïnterviewden te beschermen. Enkele interviews zijn samenvoegingen van verschillende afzonderlijke gesprekken die ik vervolgens heb gecomprimeerd ter wille van de helderheid van het verhaal en om de anonimiteit van de betreffende individuen te waarborgen. Elke gelijkenis met echte personen, levend dan wel dood, is puur toeval.

Inhoud

- 1 Blok T 15
- 2 Foun Assaka 51
- 3 Tiffany 81
- 4 T-211 105
- 5 Tern 131
- 6 Het Brent-veld 157
- 7 Piper Bravo 183
- 8 Ninian Central 201
- 9 Clyde 229

- Dankwoord 263

Eén keer kwam er een meisje naar ons booreiland. Ze was nog maar negentien. Op een avond stond ze te biljarten in de recreatieruimte. Met hotpants aan. Het gerucht verspreidde zich als een lopend vuurtje en de recreatieruimte liep vol. Voller en voller. Even later zaten zo'n beetje alle kerels op dat platform daar te kijken hoe zij stond te biljarten. Ze kreeg geen berisping, want ze had niets verkeerd gedaan, maar haar supervisor wel. Ze zeiden: 'Je had iets moeten zeggen, je had haar duidelijk moeten maken dat dat hier niet kan. Dat was jouw taak, om haar dat te vertellen, en je hebt het niet gedaan.' Dat meisje is trouwens nooit meer terug geweest. Dat was haar eerste keer op een booreiland en gelijk haar laatste.

Blok T

‘Waar kom je vandaan?’

Ik keek naar zijn mond toen ik dat vroeg. Ik had nog nooit zo’n accent als het zijne gehoord. Het leek wel wat op het mijne (schurende Liverpoolse k en een beetje dezelfde vette klinkers), maar dan met die typisch noordoostelijke manier om lettergrepen heel melodieus tot het uiterste uit te rekken.

Zijn lippen waren dun, maar maakten een volle indruk. Ze zagen er zacht en plooibaar uit. Zijn mond leek tussen twee haakjes te staan, twee diepe groeven die van naast zijn neus naar zijn kin liepen en verdwenen als hij lachte. Ik weerstond de neiging om een vinger in zo’n rimpel te steken en hem omhoog te drukken, zodat hij zou verdwijnen. Toen zijn mond openging omdat hij antwoord wilde geven, zag ik de smalle spleet tussen zijn tanden.

‘Stockton,’ zei hij.

★

Op de weg waaraan mijn moeder woont zit een stuk waar wel eens mensen doodgaan. Die noemen ze de Bochten. Het is een half landelijk gebied. Moderne wijken met lappen groen ertussen. Hier en daar wat echt platteland. Passeerhavens, landweggetjes, onzichtbare uitritten. De wegen zijn breed, met een licht opbollend wegdek dat uitnodigt tot snelheid. Op een

avond reden we via de Bochten van Club Kinetic naar huis en toen kregen we een ongeluk. Het was november en het regende. Mijn vriend had een goedkoop vijfdeursautootje met dunne banden en hij sloeg net iets te snel af, waardoor de wielen het contact met de weg verloren. De auto gleed over het asfalt als een schaats over ijs en hotste door een metalen hek, een afrastering en een heg waar ijzerdraad in zat. Ik zag de heg op ons af flitsen in het felle licht van de koplampen en dacht dat mijn tijd gekomen was.

We hadden al twee keer eerder een ongeluk gehad en in die wervelende, elastische seconden had ik heel duidelijk het gevoel dat ik nu wel door mijn levens heen zou zijn. De jongens achterin vertelden later dat ze ook echt dachten dat ik dood was. Ze zagen mijn hoofd, met dat blauwe vissershoedje van Fila, drie keer tegen het dak slaan en toen voorovervallen, waarna het onheilspellend slapjes heen en weer bleef slingeren aan de steel van mijn nek. Maar toen de auto tot stilstand kwam in een greppel en mijn vriend alle passagiers toeblafte dat ze eruit moesten, dat ze er verdomme héél snel uit moesten omdat er rook onder de motorkap uit kwam, kwam ik overeind en deed mijn mond dicht. Er zat iets tussen mijn kiezen dat aanvoelde als grind. Glas, dat bijna tot zand was gestampt. Ik probeerde het portier te openen, maar het prikkeldraad had zichzelf om de auto gewikkeld toen we erdoorheen rolden, als garen om een spindel. Ik rammelde aan de handgreep, steeds paniekeriger, en zag dat ik alleen was.

Tegen de tijd dat ik via het portier aan de chauffeurskant de auto uit was geklauterd, stond mijn vriend al bijna bij de Bochten. De auto leek niet meer op een auto, maar meer op een pompoen. Het dak was ingedeukt, het chassis in het midden gespleten. Er zat geen glas meer in de zijraampjes en de voorruit. Het staal was domweg verfrommeld tijdens de botsing. Ik staarde ernaar, te geschokt om te huilen. Hoe was het

mogelijk dat we hier alle vijf ongedeerd uit waren gekomen? Goddelijke interventie. Er kon geen andere verklaring zijn.

Alleen waren we niet ongedeerd. De essentie van het ongeluk bleef hangen. Nog heel lang bleef ik het zien als ik mijn ogen dichtdeed: de zwenkende koplampen en dat felverlichte stuk heg dat veel te snel naderde. Het bleef vlak onder de waterlinie op de loer liggen en soms zag ik het ineens weer voor me als ik autoreed. De auto die onbeheersbaar opzij slipte. Het futiele gekrijs van de remmen. Rondslingerend grind, gras, vogels, lucht, aarde. Zwart. De krakende klap van het einde. Bot op beton, bloed dat langzaam een poel vormt.

Ongelukken gebeuren als een paar causale factoren bij elkaar komen. Een kruispunt met ongelukskoördinaten. Slecht weer. Bochten in de weg. Jonge chauffeur. Oude auto. De muziek hielp ook niet: luid en stuwend genoeg om zijn voet wat harder op het gaspedaal te drukken. Het was een oud housedeuntje (toen al oud, en dit was twintig jaar geleden), maar de coupletten hadden de cadans van een kleuterversje, of een kindergebed.

When I go to bed at night, I think of you with all my might.

I love you. Fool.

Remember? Relate.

In zekere zin is hij van al mijn vriendjes het leerzaamst geweest. Hij was twee jaar ouder dan ik in een tijd waarin dat nog verschil uitmaakte. Hij leerde me dingen. Zijn evangelie gaf een eerlijke, sobere wereld weer waar ik weinig van wist, maar zijn lessen zijn me altijd bijgebleven. Sommige heb ik ook aan anderen doorgegeven. Hij heeft me geleerd hoe ik sneakers kon veteren zodat de knopen niet te zien waren. Hoe ik een Berg-haus-jack in het midden kon dichtsnoeren zodat het er toch nog meisjesachtig uitzag. Hij heeft me geleerd – ik weet nog

steeds niet hoe hij dit wist – om mijn voetzolen tegen elkaar te drukken tijdens het klaarkomen om het genot te verhevigen. Hij vertelde me hoe hardcore was voordat het happy hardcore werd, met een breakbeat en zo'n dreigend doemsfeertje.

Hij probeerde me – niet al te succesvol – te leren vechten en goeie klappen uit te delen. Hij vertelde me dat jongens zich allemaal moeten verzoenen met het idee dat ze minstens één keer in hun leven in elkaar geslagen worden. Hij had zelf meerdere keren iemand een paar flinke beuken gegeven, maar het is hemzelf ook een keer overkomen, toen een groepje onbekende jongens hem oppakte en hem op schouderhoogte door het treinstation droeg, zoals een triomferend voetbalelftal zijn aanvoerder over het veld draagt. Eenmaal binnen gooiden ze hem op het perron, stampten op zijn ribben en schopten tegen zijn hoofd. Het kwam uit het niets, als een golf van tribaal geweld, en hij accepteerde het zonder schaamte, zonder de reden te hoeven weten of wraak te willen nemen. Hij kende de redenen. De kosmos had een rekening met hem te vereffenen. Hij moest zijn mannelijkheidsbelasting nog betalen.

I love you. Fool.

Hij werd een van die zeldzame mannen die daadwerkelijk genoot van fysieke confrontaties. Voor hem was een vechtpartij een buitenkansje, alsof hij een tientje op straat zag liggen. Een minuscuul mazzeltje waarvan desondanks zijn hele dag opklaarde.

Op een ochtend, ongeveer een maand na het auto-ongeluk, stuurde ik hem naar de winkel voor Rizla en drinkpakjes. Twintig minuten later kwam hij helemaal opgetogen terug met een diepe bloes op zijn gezicht, alsof hij net een eind was wezen hardlopen. Zijn witte Ellesse-trainingspak zat onder het bloed. 'Wat heb je in godsnaam gedaan?' vroeg ik, hoewel dat een stomme vraag was. Dat bloed was niet van hem, verklaarde hij, maar van iemand anders. Hij had altijd wel een paar

vetes lopen en hij had een jongen met wie hij ruzie had zien staan bij de kerstpraalwagen van de Rotary Club. Mijn vriendje pakte een fles uit een vuilnisbak, sloop van achteren op hem af en sloeg hem ermee op zijn kop. 'Het was geweldig,' zei hij. 'Iedereen zag het. De kerstman zat op de eerste rang!' Hij draaide de bak in, waar hij floreerde als een laurierboom die is overgeplant in zijn geboortegrond.

Remember? Relate.

Mijn straf duurde langer. Ik dacht er echt elke dag aan terug. Ik geloofde dat mijn zwijgende schietgebedje (een woordeloos smeken om genade dat opwelde in een basale laag van mijn hersenen) ons had gered. Ik heb nog heel lang geweigerd om te leren autorijden. Ik vond het afschuwelijk om bij iemand in de auto te stappen, zelfs bij mijn moeder, die overal naartoe reed met een logge slakkengang van vijfenveertig kilometer per uur. Die avond had ik ontdekt dat angst het sterkste elixer is. Wat voor synthetisch goedje er ook door je aderen stroomt, wat voor chemicaliën je limbisch systeem ook hebben overgenomen, ze worden op slag geneutraliseerd. Ik was stoned toen ik in de auto stapte en nuchter toen ik eruit klauterde. En ik ben het nooit vergeten, dat moment van schuivende transitie, de schrikbarende snelheid waarmee de omstandigheden kunnen veranderen. Het ene moment staan je vier wielen stevig op het asfalt. Het volgende moment vlieg je halsoverkop door de lucht.

★

Ik beschouwde die plek, met zijn donkere bochten en blinde hoeken, zijn smalle weggetjes en rampzalige botsingen, nog steeds als thuis, hoewel ik er al jaren niet meer woonde. Ik zag hem voor me voor het slapengaan: de voetpaden en velden, de doodlopende straatjes met twee-onder-een-kapwoningen van

botergele baksteen en de steegjes achter de huizen met ficussen en nat hout. Die beelden verschenen spontaan voor mijn geestesoog, als het testbeeld dat vroeger op tv was. Ik werd er rustig van. Hun stilstand, hun nietszeggende, onveranderlijke aard. Ik was niet lang daarvoor mijn huis kwijtgeraakt. Nee. Niet kwijtgeraakt. Dat klinkt onopzettelijk, alsof de bank het van me had afgepakt nadat ik een hypotheekaflossing had gemist. Ik was niet lang daarvoor gewoon weggegaan en had me ontdaan van alles wat ik daar had.

Een paar weken na de kerst werd mijn laptop gestolen door een inbreker die het appartement waar ik samen met mijn vriend woonde was binnengeslopen. Hij (ik ga ervan uit dat het een man was, te oordelen naar de voetafdruk die hij op een van de deurpanelen had achtergelaten; net als ik was hij een Air Max One-drager) had ook mijn oude laptop meegenomen, die ik gebruikte als externe harde schijf. Ik had geen andere back-ups gemaakt, dus al mijn werk was weg, waaronder een boek waar ik af en aan al vier jaar mee bezig was.

Ik ging naar binnen zonder te merken dat een van de panelen uit de deur lag. Adam gruwde van alle mogelijke vormen van verspilling. Het was niets voor hem om alle lichten aan te laten, maar wel heel erg iets voor hem om het appartement er te laten uitzien – en ik kan dit echt niet anders zeggen – alsof er was ingebroken. Mijn bureauladen waren omgekeerd en de inhoud lag over de vloer verspreid. In eerste instantie dacht ik dat hij inderhaast iets had gezocht wat hij nodig had. Mijn tweede gedachte, die nauwelijks tot volle wasdom kwam voordat ik besepte wat er echt was gebeurd, was dat hij mijn spullen had doorzocht op bewijzen van vreemdgaan. Hij had de neiging om nu en dan uiterst specifieke aanvallen van jaloezie te vertonen en controleerde vaak mijn telefoon. Ik had geen dagboek, maar wel opschrijfboekjes en hoewel de stilzwijgende afspraak luidde dat hij die niet moest lezen, deed hij dat toch.

Ik ging de slaapkamer in en zag toen wat er gebeurd was. Het matras was omgekeerd, de lakens lagen overhoop, mijn slippers lagen in een verwarde kluwen op het bed. Een handtasje dat ik van mijn zus had gekregen, met een worstachtige teckel erop geborduurd, was leeggegooid, binnenstebuiten gekeerd en op de vloer gesmeten. Ze had me een paar keer gevraagd of ik het tasje wel mooi vond, omdat ze me er nooit mee zag. Ik liep naar de klerkast om te kijken of mijn duurste schoenen en mijn enige goede jas er nog waren. Air Max-man of niet, deze dief had duidelijk geen oog voor kwaliteitskleding. Of misschien zag hij gewoon niet voor zich wat hij ermee zou moeten.

Ik keek om me heen en bedacht hoe karig, hoe triest onze eigendommen eruitzagen nu ze verspreid door de kamer lagen. Dit was de som van ons leven samen en hij lag over de hele vloer. Het appartementje zat in zo'n opportunistisch opgesplitst Londens pand en had buiten de hoofdstad nooit kunnen bestaan. Ooit was het een conciërgehojke geweest dat tegen de achterkant van een blok herenhuizen aan geplakt zat en ondanks alle moderne gemakken had het nog steeds iets arbeiderigs. Ik ging naar buiten, waarbij ik om de een of andere reden nog steeds de moeite nam om de deur achter me op slot te doen, hoewel de helft van dat ding nu in de keuken lag, en belde Adam.

'Ga weer naar binnen,' snauwde hij toen ik hem eindelijk te pakken kreeg. 'Ga naar binnen en pak mijn wiet.'

'Ik wil niet naar binnen,' zei ik. Ik stond op de oprit van ons appartementenblok en rilde hevig. De spullen in het appartement en het appartement zelf voelden besmeurd aan, wat ik indertijd toeschreef aan die onduidelijke schim die ongezien en ongehoord door de kamers had geslopen. Adam praatte langzaam, alsof hij het tegen iemand had die de taal niet goed beheerste.

‘Straks komt de politie en ik wil niet dat ze mijn wiet vinden. Wil je dus alsjeblieft naar binnen gaan om het te pakken?’

‘Ze komen om een inbraak te onderzoeken,’ zei ik. ‘Als ze het vinden, denken ze vast dat het van hem is.’

De politie sloot het onderzoek na een paar dagen af. Dit was Zuidoost-Londen en ze hadden wel dringender zaken aan hun hoofd dan een ontvreemde laptop. Ik bleef maar hopen dat er een USB-stick door de brievenbus gegooid zou worden, maar dat was meer iets voor ethische dieven in landen als Zweden. Ik doorzocht mijn mailboxen en vond twaalf bladzijden van mijn boek. Meer was er niet van over.

Een week lang sloot ik me in de badkamer op om te huilen zodra ik thuiskwam. ’s Avonds ging Adam buiten op patrouille, gewapend met een golfclub. Nu en dan kwam hij de badkamer in om zijn handen te wassen of zijn tanden te poetsen, en dan stapte hij met een ietwat vervreemde blik over me heen, alsof hij het huilende persoontje op zijn vloer even niet kon plaatsen en niet goed wist wat ze daar deed.

Eind januari nam ik een tijdje vrij van mijn werk. Ik wilde naar het noorden, eerst naar huis voor mijn moeders verjaardag en dan nog een week naar Aberdeen. Ik wilde een nieuw begin maken met mijn boek, maar nu zou ik het goed aanpakken. Mijn redacteur keek me aarzelend aan toen ik vertelde wat ik van plan was.

‘Het is koud in Aberdeen,’ zei ze.

‘Het is ook vlak bij de booreilanden.’

‘Waarom wil je over booreilanden schrijven?’

‘Ik wil zien hoe mannen doen als er geen vrouwen in de buurt zijn.’

‘Maar jij bent dan toch in de buurt?’

Thuis had ik vrienden gehad die op de booreilanden werkten. Als we samen uitgingen, gedroegen ze zich als beroemdheden. Ze smeten met geld en deden uitgebreid de ronde, zo-

dat iedereen een kans kreeg om ze te zien. Het was een hele gebeurtenis als ze weer verschenen, aangezien dat maar zelden gebeurde, zoals een rode maan of een gedeeltelijke zonsverduistering. Het grootste deel van de tijd waren ze weg voor hun werk of op dure skivakanties.

De oliebusiness is een van de laatste branches van Groot-Britannië waarin arbeiders nog echt vooruit kunnen, een van de weinige sectoren – naast de sportwereld – die openstaan voor laagopgeleide mannen en nog steeds goed betalen. De oliearbeiders die ik kende probeerden die onbalans altijd te compenseren door hun salaris uit te geven zodra het binnenkwam. Ze gingen betalingsovereenkomsten aan voor dikke auto's, kochten dure kleren, goeie schoenen, sterke cocaïne. Ze gingen naar de sportschool, deden aan krachttraining en overdekten zichzelf met tattoos (dat leek een culturele praktijk te zijn die op de een of andere manier samenhang met hun werk, zoals mijnwerkers in Zuid-Wales vroeger samen zongen in de kerk). Ze bleven langer vrijgezel dan de meeste mannen in de provincie en zelfs hun huwelijken hadden een provisorische bijmaak, alsof ze elk moment ontbonden konden worden. Ze waren ronduit interessant. Het soort lui dat je op feestjes wilde hebben, zolang dat feestje niet bij jou thuis was.

'Die inbraak was een teken,' zei ik. 'Het boek werkte niet. Ik zeg: *Rip it up and start again.*'

Ik dacht op dat moment niet aan Adam, maar aan zijn beste vriend, die een korte obsessie voor new wave had gehad en dat liedje uittentreuren draaide in de zomer dat we elkaar leerden kennen.

'Misschien is het helemaal geen teken,' zei mijn redacteur. 'Het is januari, je appartement is heel toegankelijk en Adam had besloten alle lichten uit te doen toen hij de deur uitging.'

'Ik beschouw het als een teken.'

Ze legde haar hand op de mijne.

‘Ik bedenk vaak hoe moeilijk het voor je moet zijn. Je zusje is al getrouwd, terwijl die relatie van jou de hele tijd zo aan-uit is...’

‘Ik vind trouwen helemaal niet belangrijk.’

‘Zij heeft een huis gekocht, jij moet de hele tijd verhuizen.’

‘Zij woont niet in Londen.’

‘En nu krijgt ze een baby...’

‘Kunnen we misschien even ophouden over mijn zus, met wie alles zo goed gaat?’

Ik zag mijn redacteur als een moederlijk type, hoewel ze niet veel ouder kon zijn dan ik. Misschien kwam het doordat ze fysiek hetzelfde type was als mijn moeder: een broze brunette met lichte ogen bij wie de tranen makkelijk kwamen. Ze leek een beetje op die tijdschriftredacteuren die je altijd in romantische komedies ziet – en die altijd zo ongeloofwaardig worden gevonden – omdat ze zich mateloos kon bekommeren om mijn privéleven en het nooit een punt vond als ik mijn kopij te laat inleverde. Ze zag eruit alsof ze elk moment in tranen kon uitbarsten, waarschijnlijk omdat dat bij mij ook het geval was. Ik haatte het echt om te huilen op mijn werk, hoewel willekeurige buitenstaanders dat misschien niet zouden verwachten. Ze kneep zachtjes in mijn hand.

‘Op een dag kom je een man tegen die zo lief voor je is dat je het gewoon niet kunt geloven. Dat is mij ook overkomen toen ik mijn man leerde kennen en ik weet zeker dat het met jou ook zo zal gaan.’

*

Er zijn twee openbaringen voor nodig om mensen te verlaten van wie je ooit gehouden hebt. Eerst het moment waarop je beseft dat je niet meer van ze houdt en dan het moment waarop je beseft dat je niet meer kunt doen alsof. De hoeveelheid

tijd tussen die twee inzichten varieert naargelang je vermogen tot bedrog, je tolerantie voor valsheid. Adam belde me toen ik bij mijn moeder was, de dag voordat ik naar Aberdeen zou vertrekken. Hij had geld teruggekregen van de belastingdienst en was ineens vierduizend pond rijker. Ik vroeg me af of ik überhaupt moest vragen wat hij met het geld ging doen, aangezien ik het antwoord al wist.

Ongelukkige stellen weten altijd van tevoren hoe bepaalde gesprekken zullen verlopen. Hij zou zeggen dat hij het geld – alles, tot op de laatste cent – aan zichzelf zou uitgeven. Ik zou hem eraan herinneren dat ik nog geen twee weken geleden mijn kostbaarste bezit was kwijtgeraakt. Ik zou zeggen dat het kwijtraken van alles wat je ooit geschreven hebt voor een schrijver min of meer aanvoelt als een miskraam. Dan zou hij snauwen: ‘Dat weet ik heus wel, ik ben zelf ook schrijver.’ Ik zou antwoorden: ‘Nou, nee, niet echt.’ (Het irriteerde me dat hij zichzelf altijd schrijver noemde terwijl hij eigenlijk op de pr-afdeling van een energiebedrijf werkte als crisismanager.) En dan zou hij iets zeggen als: ‘Godsamme, wat ben jij saai.’ Want in de symfonie van onze onenigheid was de kloof tussen zijn aangetaste ethiek en mijn onbedorven kunst een thema waar ik graag op hamerde.

Waarschijnlijk was het wel zo dat ik meer ruzies begon dan Adam, maar hij was beter in het afmaken ervan. Soms legde hij zijn vinger op mijn mond ten teken dat het tijd werd dat ik ophield met praten. Als ik dan toch nog iets probeerde te zeggen, zei hij op zangerige toon: ‘Ssst. Ssst. Echt je muil dichthouden nu.’

‘Wat ga je met dat geld doen?’ vroeg ik.

‘Een nieuwe iPad kopen en mijn creditcard afbetalen. De rest gaat op mijn spaarrekening.’

Ik ging even verzitten. Ik zat op de vloer en de ribbels van de radiator begonnen door mijn t-shirt heen te branden. We

waren al vijf jaar samen. In die tijd had ik hem twee keer verlaten. We hadden echt een sprookjesromance, waarin ik twee keer moest falen voordat ik het goed kon doen. Ik moest leren overleven onder armoedige omstandigheden.

‘Je hoeft me niet meer te bellen,’ zei ik. ‘Wis mijn nummer maar gewoon uit je telefoon, dan doe ik dat ook met het jouwe.’

‘Wat?’

Ik hoorde gas stromen en toen een klik. Hij luisterde niet. Dat kon ik hem moeilijk verwijten. Dit was niet de eerste keer en zelfs niet de tiende keer dat ik dit zei.

‘Wis mijn nummer uit je telefoon. Ik wil niets meer van je horen.’

‘Gaat dit om géld?’

Het klonk gekwetst, ongelovig. Zijn vriendin vroeg weer eens om iets. Ze stak haar hand weer eens uit. Ze was net een victoriaans straatkind, een behoeftig aanhangsel. Een wijd-open snavel.

‘Voor een deel wel, ja. Voor een deel gaat het om het geld. Maar ook om andere dingen. We zijn niet gelukkig met elkaar, Adam. Ja, toch? Geef dat alsjeblieft toe.’

Ik betrapte mezelf op iets toen ik dat zei. Diezelfde behoefte aan consensus die me in zijn appartement had gehouden. Ik was vastbesloten om te bewijzen dat ik gelijk had en hij zou mijn gelijk nooit toegeven. Zelfs als de prijs die hij daarvoor moest betalen een kil half leven was met een vrouw die hij minachtte.

‘Ik had dat geld heus wel willen delen. Als je maar een beetje geduld had gehad.’

Ik had maandenlang naast hem wakker gelegen terwijl mijn zenuwen snerpten en mijn hoofd paniekerige vluchtmanoeuvres uitvoerde. Nu voelde ik me kalm. Het besef dat je geen andere opties meer hebt, brengt een speciaal soort vrede met

zich mee. Ik ging bij hem weg, besloot ik. Weg bij hem, het geld van zijn ouders en de schokbestendige gevangenis van een modaal leven. Vandaag nog. Dan zou ik dit nooit meer hoeven doen, wat voor ontberingen me aan de andere kant van die beslissing ook wachtten. Ik zou zijn leugens niet meer hoeven aanhoren. Ik zou hem niet meer met grote ogen, als een hentai-meisje, aan hoeven te kijken terwijl hij me bezwoer, letterlijk bezwoer, dat hij niet had gezegd wat hij zonet had gezegd, dat hij niet had gedaan wat hij zonet had gedaan, dat het allemaal maar een hersenspinsel was van mijn oververhitte vrouwelijke hersenen.

‘Nee, Adam, dat is niet zo. En dat is prima. Het is jouw geld, je kunt ermee doen wat je wilt. Maar ik wil niet meer dat je me belt. Dus wis mijn nummer.’

Ik bleef nog een tijdje op de vloer zitten en de tuin in kijken, naar de naakte bomen die van hun blaadjes waren ontdaan. Toen ging ik naar boven om mijn tas in te pakken.

★

‘Wat is dat?’

‘Niks.’

Ik zat naar een lijstje op mijn telefoon te kijken. Ik had het samengesteld op weg naar Aberdeen: Adams ernstigste overtredingen. Ik had verwacht dat ik er lol in zou hebben om het op te stellen, aangezien het twee van mijn favoriete tijdverdrijven bij elkaar bracht – het maken van lijstjes en het overdenken van zijn vele tekortkomingen, maar het stemde me alleen maar somber. Halverwege had ik geen puf meer om verder te gaan.

Familiebarbecue (zijn MOEDER!!!)

Dat hij me de Scafell Pike op liet lopen in de mist!!!

Hypotheekruzie

Datingsite

Carla's trouwerij!!!

Soraya's vrijgezellenfeest!!!!!!

‘Wil je nog wat drinken?’

‘Dit rondje is voor mij. Wat wil je?’

‘Nee, zo gaan we dat niet doen.’

‘Hoezo?’

‘Je bent een vrouwspersoon. Ik kan je geen drinken voor ons laten halen.’

Hij hief zijn kin om de aandacht te trekken van zijn vriend, die net opstond om naar de bar te gaan.

‘Doe haar een Peroni.’

Peer-oooo-nie. Er zaten zes mannen om de tafel. Ze spraken allemaal met dezelfde zangerige intonatie. Melodieuzer en muzikaler dan de accenten uit mijn uithoek van het land.

‘Gaan we dit nog doen?’

‘Oké dan.’

‘Ik moet het gesprek wel opnemen, want ik kan niet echt steno. En ik moet je ook vertellen dat ik het opneem. Anders is het onwettig. Is dat eigenlijk wel zo? Misschien is het alleen niet bruikbaar in de rechtszaal als je niet weet dat je opgenomen wordt. Nou ja.’

‘Wat moet ik zeggen?’

‘Wat je maar wilt.’

Ik legde mijn telefoon op tafel. Hij keek ernaar alsof het een bom was die elk moment kon afgaan.

‘Ja, kijk, nou durf ik niet meer te vloeken.’

‘Maakt niet uit. Je mag best vloeken. Mijn telefoon is de enige die het hoort.’

Ik bekeek hem terwijl hij praatte. Hij had een paar lichte sproetjes, verspreid over de brug van zijn neus. Ik had een

zwak voor sproeten. Ik tekende ze bij mezelf met wenkbrauw-
potlood, twee stippelige banen die als vleugeltjes over mijn
jukbeenderen uitwaaierden en zich aan het eind van de dag
meestal hadden samengevoegd tot bruine vegen, waardoor ik
eruitzag alsof ik in schoorstenen kroop om de kost te verdie-
nen. Hij klaagde over een man met wie hij op de Brae Bravo
had gewerkt. Ik had hem verteld dat hij zelf een onderwerp
mocht kiezen, maakte niet uit wat, en hij begon over een col-
lega die hij haatte, wat hem nog meer voor me innam. Ik zou
precies hetzelfde doen.

‘Hij zat op mod veertien, vijftien, pakte de klemmen en be-
gon ze naar beneden te gooien. Hij smeedt ze echt omlaag! Die
vent was een nachtmerrie. Hij was de ergste Fransman van de
wereld. Ik mocht hem niet en hij mocht mij niet. Vond me te
arrogant. Geen idee waarom. Hij is een week onze ploegleider
geweest. Op een dag zeeke het van de regen en dan zegt-ie tegen
mij en een andere gast: “Jullie staan vandaag buiten.” Ik zei:
“Mooi niet dat ik naar buiten ga. Het is veels te nat.” Gewoon
een geintje. Maar hij naar binnen om de baas te bellen en...’

Zo ging hij maar door met een hele waslijst oneerlijke maat-
regelen van de Fransman, variërend van een briefje met ‘afblij-
ven’ op de thermostaat in zijn kamer tot zonder toestemming
een mangat van een kraan halen. Van de meeste van dit soort
incidenten zag ik het belang niet echt in, maar ik vond het pret-
tig om naar hem te luisteren, met die fragmentarische echo’s
van thuis in zijn stem. Telkens als ik naar hem keek, glimlachte
hij. Hij keek met een kleine vertraging terug en dan kwam die
glimlach, met een snelle, schuldbewuste beweging, alsof ik de
voorman was en het zijn taak was om naar me te glimlachen.

Ik had hem op het vliegveld gevonden. Hij stond bij de aan-
komsthal, overheellend onder het gewicht van zijn plunjezak.
Hij was klein, niet groter dan ik. Zijn lichaam was compact en
zorgvuldig geproportioneerd, als dat van een jockey. Hij had

ook het gezicht van een jockey. Plooibaar en heel bleek.

‘Ik ben op zoek naar mannen zoals jij,’ zei ik tegen hem. ‘Ik schrijf een boek over offshore.’

‘Om het af te zeiken?’

‘Hoe heet je?’ vroeg ik.

Hij keek me aan alsof hij me die informatie misschien niet zou willen geven. Toen zei hij: ‘Caden.’

‘Oké, Caden, misschien kun je me je nummer geven.’

‘Ik zou niet durven,’ zei hij. ‘Ik ben getrouwd.’

Hij liet zijn vriend Tyler bellen. Tyler zei dat ik ze kon treffen in hun hotel, waar ze zaten te drinken met wat anderen. De offshorewerkers komen met de regelmaat van het tij door Aberdeen. Soms stranden ze er. In de zomer daalt er mist over de oostkust neer die een week blijft hangen, als een grijs gaasverband. In de herfst wordt het weer echt bruut. Super Puma’s hebben de vervelende neiging om neer te storten en als de zee te ruw is voor reddingsboten, vliegen de heli’s niet. De stad is rijk en saai. De winters zijn streng. Er is weinig anders te doen dan drinken en dat is dan ook wat gestrande offshorearbeiders doen. Ze drinken alsof het hun werk is: ze beginnen zodra ze vast komen te zitten en ze gaan er acht uur mee door. Voor een deel gedreven door verveling (het gebrek aan dagactiviteiten voor ploegen volwassen mannen) en voor een deel door de wetenschap dat er helemaal niet meer gedronken wordt zodra ze op het booreiland zijn.

Toen ik de bar in kwam, keken de mannen licht verwachtingsvol op. Caden zat in een hoek naar een lijst renpaarden te kijken op zijn telefoon.

‘Help me even kiezen,’ zei hij bijna zonder op te kijken. Ik gokte niet vaak genoeg om me te laten leiden door iets anders dan de naam. ‘Die daar,’ zei ik, wijzend naar Anonymous John. ‘Die moet je nemen.’

Ze waren op weg naar Blok 1, maar meer details wilden

– of konden – ze duidelijk niet geven. Het zou best kunnen dat ze niet wisten waar ze zaten met betrekking tot andere booreilanden. Aan kaarten heb je niet veel, aangezien oliemaatschappijen, net als pay-per-viewkanalen, alleen hun eigen eigendommen melden. Iedereen had het over de prijs van Brent-olie en hoe die was gekelderd. Aardolie is een wispelturig artikel, waarvan de prijs vastzit aan geopolitiek en economische groei, en daarnaast nog aan vraag (die neigt tot het cyclische) en aanbod (dat inelastisch is). Sinds de eerste ruwe olie uit de Noordzee in de jaren zeventig aan land werd gebracht, zit het al in een cyclus van booms en crises, hoewel deze prijsdaling ernstiger leek dan de laatste. Simpel gezegd was de markt verzadigd. De machines die zijn ontworpen om voor ons te werken waren op hol geslagen als de magische bezem van een tovenaar. Ze bleven maar goedkoop spul uitbraken – Iran Heavy, Arab Light, Dubai Crude, Qatar Marine – terwijl de olieprijs scherp daalde.

Onderweg naar het hotel had mijn taxichauffeur uitgebreid gepraat over de roekeloze manier waarop Aberdeen zich op één inkomstenstroom richtte. Alles werd op één ding ingezet en er werd op te grote voet geleefd. Je zag ze rijden in hun Range Rovers op afbetaling, met hun grote huizen aan Morningfield Road. Alsof ze zich die konden veroorloven! Het was een mythe dat oliewerkers zo gigantisch veel verdienden, een stukje propaganda dat was overgebleven uit de jaren tachtig en grotendeels in stand werd gehouden door de arbeiders zelf, maar alleen als het zo uitkwam. Vroeger werd er goed mee verdiend, maar de industrie was verwaarloosd. Ze zaten ver weg en uit het zicht. Natuurlijk hadden ze eerder recessies meegemaakt – in 1999 was de prijs gekelderd tot negen dollar per vat – maar dit was anders. Dit was de industrie die zich voorbereidde op de toekomst. Zijn toon had iets prekerigs en hij klonk bijna vergenoegd. Hij had ook offshore gewerkt,

maar was opgehouden toen het nog goed ging. Net als alle taxichauffeurs in Aberdeen had hij ooit offshore gewerkt.

Ik schoof mijn telefoon naar de man die tegenover me zat.

Hij spuide verschillende grieven: de kosten van de postvlucht naar de kust, het feit dat oliemaatschappijen verwachtten dat hun medewerkers op elk gewenst moment alles lieten vallen en vijfhonderd kilometer naar hun werk reisden zodra ze werden opgeroepen, de klassenmaatschappij op de booreilanden. Hij was de oudste man aan tafel en verreweg de knapste. Zijn ogen waren zwart, zijn hoge jukbeenderen liepen schuin af. Hij leek van gemengde afkomst, al duurde het even voor me dat opviel. Wat in Londen logisch en onopvallend is, wordt in steden als Aberdeen veranderlijk en onduidelijk.

‘Er zitten er inmiddels meer dan duizend zonder werk. De mannen solliciteren en krijgen hun cv per kerende post terug, of antwoorden als: “Sorry, maar we hebben zeshonderd kandidaten voor dezelfde baan”.’

‘Wanneer gaat de prijs weer omhoog?’

‘Volgende maand wordt het beter, denken ze. Eind maart is alles weer normaal.’

Tylers stem rees boven het collectieve geroezemoes uit. Hij klaagde over vrouwen. Een man die op de Tern zat had meegedaan aan een datingshow, *Take Me Out*. Hij was het podium nog niet op of alle meiden hadden hun lampje al uitgedaan. Ik bedacht hoe fijn het was om mannen mee te maken die naar *Take Me Out* keken. Adam vond het maar niks als ik itv keek. Het ‘noordelijke kanaal’, zoals hij het noemde.

De middag vorderde, de hemel verduisterde. We wisselden verhalen uit. Ik gaf een korte samenvatting van de afgelopen maand. De mannen schudden meelevend hun hoofd.

‘Waar ging je boek over?’ zei de man rechts van me. Hij had een lang, somber gezicht onder een mat grijs haar.

‘Dit, eigenlijk,’ zei ik met een blik op Tyler. ‘Wat het met

je relatie doet als iemand er de helft van de tijd niet is. Hoe de vrouwen het thuis rooien.’

‘Het valt niet mee,’ zei hij. ‘Je moet nooit iets plannen voor de eerste week dat je terug bent. Er was een gast die vast kwam te zitten op de Central en zijn eigen trouwerij misliep.’

‘Dat klinkt als de clou van een mop.’

‘Ik geloof niet dat zijn meissie het grappig vond.’

De grijsharige man ging die zomer trouwen. Hij liet een foto zien van een tengere blondine, jonger dan hij, met een baby op haar knie. De mannen gaven hem aan elkaar door en mompelden wat algemene felicitaties. Caden, die naast me zat, bromde iets onverstaanbaars.

‘Wat zei je?’

‘Trouwerijen. Wat een nachtmerrie.’

‘Ik vind trouwerijen leuk.’

Dat was zo’n leugentje dat zelfs op het moment dat ik het uitsprak onverklaarbaar bleef. Ik vond trouwerijen helemaal niet leuk. Een uitnodiging voor een voorjaarsbruiloft in een of andere uithoek van het land bezorgde me het soort pesthumeur dat je doorgaans juist krijgt als je niet op de gastenlijst blijkt te staan.

‘Trouwen is zinloos. Pure geldverspilling.’

Ik was verbaasd dat het idee om geld te verspillen hem überhaupt dwars kon zitten. Zijn portefeuille bulkte van de bankbiljetten en telkens als hij opstond om nog een rondje te halen, vielen er verfrommelde twintigjes uit, die naar de vloer dwarrelden.

‘Niet als je een vrouw bent. Economisch gezien is het heel slim. Je kunt geen aanspraak maken op de eigendommen van je vriend als je uit elkaar gaat, zelfs niet als je kinderen hebt. Mensen denken van wel, maar nee dus.’

‘Ik zal je wat vertellen: geen enkele man wil ooit trouwen. Ze doen het altijd voor hun vriendin.’